

คู่มือความรู้

พระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน

- ความรู้เบื้องต้น
- ข้าราชการพลเรือน

กลุ่มบริหารงานบุคคล (งานนิติการ)

สำนักงานเลขาธิการกรม

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

คำนำ

คู่มือความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อให้บุคลากรได้ทราบ และเข้าใจโครงสร้าง ระเบียบ ตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัตินี้ อันจะมีผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้กรอบภารกิจ และหน้าที่ของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานประจำสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย หรือผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้ในเรื่องดังกล่าว

การจัดทำคู่มือฉบับนี้ ผู้จัดทำได้ทำการศึกษาจากหนังสือ คู่มือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย และในการนี้ผู้จัดทำพร้อมที่จะรับความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อใช้พัฒนาในการจัดทำคู่มือความรู้ของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยต่อไป

กลุ่มบริหารงานบุคคล (งานนิติการ)
สำนักงานเลขาธิการกรม
สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
ผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑	๑
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)	
- คณะอนุกรรมการวิสามัญ (อ.ก.พ. วิสามัญ)	
- คณะอนุกรรมการสามัญ (อ.ก.พ. สามัญ)	
- คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม	
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.)	
ข้าราชการพลเรือน	๕
- ข้าราชการพลเรือนสามัญ	
- ข้าราชการพลเรือนในพระองค์	
อ้างอิง	๑๔
ภาคผนวก	๑๕

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนเป็นพื้นฐานของการเป็นข้าราชการ ในที่นี้ข้าราชการพลเรือน หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนให้รับราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนในกระทรวง ทบวง กรมฝ่ายพลเรือน

ขอบเขตของระเบียบข้าราชการพลเรือน ประกอบด้วยประเด็น คือ ๑) ก.พ. ๒) ก.พ.ค. ๓) กระบวนการบริหารข้าราชการพลเรือนสามัญ (ตำแหน่ง การบรรจุและแต่งตั้ง การเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และเสริมสร้างแรงจูงใจ การรักษาระยะข้าราชการ วินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ การคุ้มครองระบบ คุณธรรม และการออกจากราชการ) ๔) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์

พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน กำหนดให้การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนต้องเป็นไป เพื่อ

- ผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- ความมีประสิทธิภาพ และความคุ้มค่า
- ให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอย่างมีคุณภาพ คุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน องค์ประกอบ ก.พ. ประกอบด้วยกรรมการ ๒ ประเภท คือ

๑. กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน ปลัดกระทรวงการคลัง ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการ

๒. กรรมการซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ด้านระบบราชการและการจัดส่วนราชการ ด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านกฎหมาย จำนวน ๕ – ๗ คน (วาระ ๓ ปี)

อำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหาร ทรัพยากรบุคคลภาครัฐในด้านมาตรฐานค่าตอบแทน การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล รวมตลอดทั้ง การวางแผนกำลังคน และด้านอื่น ๆ เพื่อให้ส่วนราชการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

๒. รายงานคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาปรับปรุงเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มค่าครองชีพ สวัสดิการ หรือประโยชน์เกื้อกูลอื่นสำหรับข้าราชการฝ่ายพลเรือนให้เหมาะสม

๓. กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรฐานการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ของข้าราชการพลเรือน เพื่อส่วนราชการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

๔. ให้ความเห็นชอบกรอบอัตรากำลังของส่วนราชการ

๕. ออกกฎ ก.พ. และระเบียบเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคล

๖. ติความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้

๗. กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อรักษา ความเป็นธรรมและมาตรฐานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล

๘. กำหนดนโยบายและออกระเบียบเกี่ยวกับทุนเล่าเรียนหลวงและทุนของรัฐบาล

๙. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อรับรองคุณสมบัติของผู้ได้รับปริญญาประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการกำหนดอัตราเงินเดือนหรือค่าตอบแทน รวมทั้งระดับตำแหน่งและประเภทตำแหน่งสำหรับคุณวุฒิดังกล่าว

๑๐. ออกข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาและควบคุมดูแล และการให้ความช่วยเหลือบุคลากรภาครัฐ นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง นักเรียนทุนของรัฐบาล และนักเรียนทุนส่วนตัวที่อยู่ในความดูแลของ ก.พ.

๑๑. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคล

๑๒. พิจารณาจัดระบบทะเบียนประวัติ และแก้ไขทะเบียนประวัติเกี่ยวกับ วัน เดือน ปีเกิด และการควบคุมเกษียณอายุของข้าราชการพลเรือน

ในกรณีที่ ก.พ. มีมติในกรณีที่กระทรวง กรม หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติไม่ดำเนินการตามมติ ก.พ. ให้ถือว่า ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติดังกล่าวแล้วแต่กรณี กระทำผิดวินัยในกรณีที่ผู้ไม่ปฏิบัติตามเป็นรัฐมนตรี ให้ ก.พ. รายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสมต่อไป

คณะอนุกรรมการวิสามัญ (อ.ก.พ. วิสามัญ) เป็นคณะที่ ก.พ. ตั้งขึ้นเพื่อทำการใด ๆ แทน ก.พ.

คณะอนุกรรมการสามัญ (อ.ก.พ. สามัญ) เป็นองค์การบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนราชการต่าง ๆ มีจำนวน ๔ ประเภท

๑. คณะอนุกรรมการสามัญประจำกระทรวง ประกอบด้วย

๑. อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นประธาน ปลัดกระทรวง เป็นรองประธาน และผู้แทน ก.พ. ๑ คน

๒. อนุกรรมการซึ่งประธาน อ.ก.พ. แต่งตั้งจาก

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านกฎหมาย และมีได้เป็นข้าราชการในกระทรวงนั้น จำนวนไม่เกิน ๓ คน

- ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารระดับสูงในกระทรวง ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือนที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในกระทรวง จำนวนไม่เกิน ๕ คน

มีหน้าที่ พิจารณากำหนดนโยบายและระบบการบริหารงานบุคคล การเกลี้ยอัตรากำลังในกระทรวง พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการค้าเนินการทางวินัย

๒. คณะอนุกรรมการสามัญประจำกรม ประกอบด้วย

๑. อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีเป็นประธาน รองอธิบดี ๑ คน เป็นรองประธาน

๒. อนุกรรมการซึ่งประธาน อ.ก.พ. แต่งตั้งจาก

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านกฎหมาย และมีได้เป็นข้าราชการในกรมนั้น จำนวน ไม่เกิน ๓ คน

- ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารหรืออำนวยการในกรมนั้น ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือนที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวในกรมนั้น จำนวนไม่เกิน ๖ คน

อ.ก.พ. กรม มีอำนาจหน้าที่พิจารณากำหนดนโยบายและระบบการบริหารงานบุคคล ตลอดจนระเบียบวิธีการปฏิบัติราชการในกรม ตาม ก.พ. และ อ.ก.พ. กระทรวงกำหนด เกลี้ยอัตรากำลังภายในกรม พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการค้าเนินการทางวินัย

๓. คณะอนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด ประกอบด้วย

๑. อนุกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด ๑ คน เป็นรองประธาน

๒. อนุกรรมการซึ่ง ประธาน อ.ก.พ. แต่งตั้งจาก

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านกฎหมาย และมีได้เป็นข้าราชการในจังหวัดนั้น จำนวนไม่เกิน ๓ คน

- ข้าราชการพลเรือนประเภทบริหารหรืออำนวยการ ซึ่งกระทรวงหรือกรมแต่งตั้งไปประจำจังหวัดนั้นในจังหวัดนั้น ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งดังกล่าวในจังหวัด ซึ่งแต่ละคนต้องไม่สังกัดกระทรวงเดียวกัน จำนวนไม่เกิน ๖ คน

๑.๖.๒ อนุกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการพลเรือนในจังหวัด จำนวน ๓ คน

๑.๖.๓ ข้าราชการพลเรือนในจังหวัด ประเภทบริหารหรืออำนวยการ ที่ไม่ใช่กระทรวงเดียวกัน จำนวน ๖ คน

อ.ก.พ. จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ พิจารณากำหนดนโยบายและระบบการบริหารงานบุคคล ตลอดจนระเบียบวิธีปฏิบัติราชการในจังหวัดที่ ก.พ. กำหนด ดำเนินการตามที่ อ.ก.พ. กระทรวง หรือกรม มอบหมาย และพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการค้าทางวินัย

๔. คณะอนุกรรมการสามัญประจำส่วนราชการอื่น ได้แก่

๑. ในกรณีส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวง แต่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและมีหัวหน้าส่วนราชการรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี ให้อำนาจหน้าที่ของ อ.ก.พ. กระทรวง เป็นอำนาจหน้าที่ของ อ.ก.พ. กรมด้วย แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้มีรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นประธาน และอธิบดีเป็นรองประธาน และผู้แทน ก.พ. ซึ่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนในสำนักงาน ก.พ. ๑ คน เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง

๒. สำหรับสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ให้ อ.ก.พ. สำนักงานปลัดกระทรวง ทำหน้าที่ อ.ก.พ. กรม

คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

ให้มีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า ก.พ.ค. ประกอบด้วย กรรมการจำนวน ๗ คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เกษียณอายุ ๗๐ ปี กรรมการ ก.พ.ค. ต้องทำงานเต็มเวลาได้รับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูง ให้เลขาธิการ ก.พ. เป็นเลขาธิการของ ก.พ.ค. กรรมการ ก.พ.ค. ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี

(๓) มีคุณสมบัติอื่นอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คณะกรรมการข้าราชการครู คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา หรือคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ

(ข) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการกฤษฎีกา

(ค) รัับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือเทียบเท่า หรือตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

(ง) รัับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอัยการพิเศษประจำเขตหรือเทียบเท่า

(จ) รัับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงหรือเทียบเท่า ตามที่ ก.พ. กำหนด

(ฉ) เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในสถาบันอุดมศึกษา และดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ แต่ในกรณีที่ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ต้องดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี

๔. ไม่เป็นข้าราชการ

๕. ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใด

๖. ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

๗. ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ

๘. ไม่เป็นกรรมการในองค์กรกลางบริหารงานบุคคลในหน่วยงานของรัฐ

๙. ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือดำรงตำแหน่งหรือประกอบภารใด ๆ หรือเป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนอันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่

ที่มา ให้มีคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการ ก.พ.ค. ประกอบด้วย ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นประธาน รองประธานศาลฎีกาที่ได้รับมอบหมายจากประธานศาลฎีกาหนึ่งคน กรรมการ ก.พ. ผู้ทรงคุณวุฒิหนึ่งคนซึ่งได้รับเลือกโดย ก.พ. และให้เลขาธิการ ก.พ. เป็นกรรมการและเลขานุการเป็นผู้คัดเลือก แล้วให้นายกรัฐมนตรีนำความทูลเกล้าฯ แต่งตั้ง

ก.พ.ค. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อ ก.พ. หรือองค์กรกลางบริหารงานบุคคลอื่น เพื่อให้ ก.พ. หรือองค์กรกลางบริหารงานบุคคลอื่น ดำเนินการจัดให้มีหรือปรับปรุงนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

(๒) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งให้ออกจากราชการ

(๓) พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์

(๔) พิจารณาเรื่องการคุ้มครองระบบคุณธรรม

(๕) ออกกฎ ก.พ.ค. ระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎ ก.พ.ค. เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

(๖) แต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือเป็นกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ (เทียบเท่าตำแหน่งบริหารระดับสูง)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเรียก (สำนักงาน ก.พ.)

มีเลขาธิการ ก.พ. เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี **อำนาจหน้าที่** ที่สำคัญ คือ เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในหน้าที่ของ ก.พ. และ ก.พ.ค. เสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการและแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ดำเนินการเกี่ยวกับแผนกำลังคนของข้าราชการพลเรือน เป็นศูนย์กลางข้อมูลทรัพยากรบุคคลภาครัฐ จัดทำยุทธศาสตร์ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของข้าราชการฝ่ายพลเรือน

ข้าราชการพลเรือน

ข้าราชการพลเรือนมี ๒ ประเภท คือ ๑) ข้าราชการพลเรือนสามัญ ๒) ข้าราชการพลเรือนในพระองค์ มีคุณสมบัติทั่วไปและลักษณะต้องห้ามข้าราชการพลเรือน มีดังต่อไปนี้

๑. มีสัญชาติไทย
  ๒. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
  ๓. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ
  ๔. ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง
  ๕. ภายไม่ทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน
  ๖. ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม
  ๗. ไม่เป็นกรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
  ๘. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
  ๙. เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกปลดออกหรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
  ๑๐. เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกหรือปลดออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น
  ๑๑. เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น
  ๑๒. เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการหรือเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ
- คุณสมบัติข้อ ๘ - ๑๒ อาจได้รับการยกเว้นโดยมติ ก.พ. เฉพาะรายหรือยกเว้นทั่วไป ด้วยมติ ๔ ใน ๕ แต่ถ้าเป็นข้อ ๙ - ๑๐ ต้องผ่านมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี ข้อ ๑๑ ต้องผ่านมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี

ข้าราชการพลเรือนสามัญ

๑. การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้คำนึงถึงระบบคุณธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การบรรจุและแต่งตั้ง ต้องคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ

(๒) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพขององค์กรและลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

(๓) การพิจารณาความดีความชอบ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาจากผลงานศักยภาพ และความประพฤติ และจะนำความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณามีได้

(๔) การดำเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

(๕) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง

ข้าราชการพลเรือนสามัญมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบประสิทธิภาพในการบริหารราชการแผ่นดินและความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ และต้องไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง

๒. ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญ มี ๔ ประเภทดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งประเภทบริหาร ได้แก่ ตำแหน่งที่มีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการหรือรองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือกรม ตำแหน่งที่มีฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการของส่วนราชการระดับกระทรวง และตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการ หรือรองหัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีผู้บังคับบัญชาเป็นอธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นอธิบดีหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือกรม มี ๒ ระดับ คือ

- ระดับต้น ได้แก่

(ก) รองหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม

(ข) รองผู้ว่าราชการจังหวัด

(ค) อัครราชทูตที่เป็นรองหัวหน้าสถานเอกอัครราชทูต รองหัวหน้าคณะผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทย ประจำองค์การสหประชาชาติ รองหัวหน้าคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก และหัวหน้าสถานกงสุลใหญ่

(ง) รองหัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีผู้บังคับบัญชาเป็นอธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นอธิบดี ได้แก่ รองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รองเลขาธิการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รองผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และรองเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

- ระดับสูง ได้แก่

(ก) หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง ได้แก่ ปลัดกระทรวงและปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(ข) หัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม

(ค) ผู้ว่าราชการจังหวัด

(ง) เอกอัครราชทูตที่เป็นหัวหน้าสถานเอกอัครราชทูต หัวหน้าคณะผู้แทนถาวรแห่งประเทศไทย ประจำองค์การสหประชาชาติ หัวหน้าคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลก และเอกอัครราชทูตประจำกระทรวง

(จ) รองหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง ได้แก่ รองปลัดกระทรวงและรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

(ฉ) รองหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมในสำนักนายกรัฐมนตรีและอยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ได้แก่ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ รองเลขาธิการสภาความมั่นคง

แห่งชาติ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา รองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

(ข) รองหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีกระทรวงหรือทบวง และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ได้แก่ รองเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

(ข) รองหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการและขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี ได้แก่ รองเลขาธิการสภาการศึกษา รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ฅ) หัวหน้าส่วนราชการซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีผู้บังคับบัญชาเป็นอธิบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นอธิบดี ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เลขาธิการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือ เพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศ และเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

(ญ) ผู้ตรวจราชการของส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง

(๒) ตำแหน่งประเภทอำนวยการ ได้แก่ ตำแหน่งที่มีอำนาจและหน้าที่ในการบริหารงานในฐานะ หัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรม ซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มี ๒ ระดับ คือ

- **ระดับต้น** ตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมาก ได้แก่

(ก) หัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรม ซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในกรมในราชการบริหารส่วนกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

(ข) หัวหน้าสำนักงานจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

(ค) นายอำเภอ

- **ระดับสูง** ตำแหน่งที่มีลักษณะหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานสูงมากเป็นพิเศษ ได้แก่

(ก) หัวหน้าส่วนราชการที่ต่ำกว่าระดับกรม ซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในกรมในราชการบริหารส่วนกลาง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

(ข) หัวหน้าสำนักงานจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

(ค) นายอำเภอ

(ง) ผู้ตรวจราชการของส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม

(๓) ตำแหน่งประเภทวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ใช้ความรู้ในทางวิชาการต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่ มี ๕ ระดับ

๑. ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับต้น โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงานปฏิบัติงานภายใต้การกำกับและนำตรวจสอบ

๒. ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ได้แก่

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความชำนาญงานสูงในงานวิชาการปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน

๓. ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ ได้แก่

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความชำนาญงานสูงมากในงานวิชาการปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความชำนาญงานสูงมาก

๔. ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับเชี่ยวชาญ ได้แก่

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญในงาน

(ข) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานให้คำปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวงหรือกรม

๕. ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับทรงคุณวุฒิ ได้แก่

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่ทรงคุณวุฒิ

(ข) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานให้คำปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวง

(๔) ตำแหน่งประเภททั่วไป เป็นตำแหน่งในฐานะผู้ปฏิบัติงานเน้นการใช้ทักษะฝีมือในการปฏิบัติงาน มี ๔ ระดับ

๑. ตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ซึ่งปฏิบัติงานตามแนวทางแบบอย่างขั้นตอนและวิธีการที่ชัดเจนภายใต้การกำกับแนะนำตรวจสอบ

๒. ตำแหน่งประเภททั่วไประดับชำนาญงาน ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความชำนาญงานปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างานซึ่งต้องกำกับแนะนำตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถประสบการณ์และความชำนาญงานปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ค่อนข้างยาก

๓. ตำแหน่งประเภททั่วไประดับอาวุโส ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

(ก) ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์

(ข) ตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน

๔. ตำแหน่งประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษ ได้แก่ ตำแหน่งสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่มีทักษะพิเศษเฉพาะตัว

คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาปรับเงินเดือนของข้าราชการพลเรือนสามัญให้เหมาะสมยิ่งขึ้นตามความจำเป็นก็ได้ โดยหากเป็นการปรับเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งเพิ่มไม่เกิน ร้อยละ ๑๐ ของเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งที่ใช้บังคับอยู่ ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

๓. การบรรจุและการแต่งตั้ง

๓.๑ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง (มาตรา ๕๗)

ประเภทข้าราชการ	ผู้มีอำนาจบรรจุ	ผู้มีอำนาจแต่งตั้ง
ผู้บริหารระดับสูง ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ระดับกรม (เฉพาะชั้นตรงต่อ นรม. หรือ รมต. (ระดับปลัดกระทรวง)	รมต. เสนอ กรม. อนุมัติ รมต. สั่งบรรจุ	นรม. กราบบังคมทูลเพื่อทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
ผู้บริหารระดับสูงตำแหน่งรองหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม รองหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ที่ขึ้นตรงต่อ นรม. หรือ รมต.	ให้ปลัดกระทรวงเสนอ รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เพื่อเสนอ กรม. พิจารณาอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติจาก กรม. ให้ปลัดกระทรวงสั่งบรรจุ	นรม. กราบบังคมทูลเพื่อทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
บริหารระดับต้น	ปลัดกระทรวง	ปลัดกระทรวง
อำนวยการ วิชาการระดับปฏิบัติการ ข้าราชการชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ และประเภททั่วไป (ในสำนักงานรัฐมนตรี)	รัฐมนตรีเจ้าสังกัด	รัฐมนตรีเจ้าสังกัด
อำนวยการระดับสูง	ปลัดกระทรวง	ปลัดกระทรวง
อำนวยการระดับต้น	อธิบดี โดยความเห็นชอบของ ปลัดกระทรวง	อธิบดีโดยความเห็นชอบของ ปลัดกระทรวง
วิชาการระดับผู้ทรงคุณวุฒิ	รมต. เสนอ กรม. อนุมัติ รมต. สั่งบรรจุ	นรม. กราบบังคมทูลเพื่อทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง
วิชาการระดับเชี่ยวชาญ	ปลัดกระทรวง	ปลัดกระทรวง
วิชาการระดับชำนาญการพิเศษทั่วไประดับทักษะพิเศษ	อธิบดีโดยความเห็นชอบของ ปลัดกระทรวง ส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด (ยกเว้นทั่วไประดับทักษะพิเศษ)	อธิบดีโดยความเห็นชอบของ ปลัดกระทรวง
วิชาการระดับปฏิบัติการ ข้าราชการทั่วไประดับปฏิบัติงานชำนาญงาน และอาวุโส	อธิบดี หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดี ส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด	อธิบดี หรือผู้ได้รับมอบหมายจากอธิบดี ส่วนภูมิภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด

๓.๒ ให้มีการสับเปลี่ยนหน้าที่ย้ายหรือโอนดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่เดียวติดต่อกัน เป็นเวลานาน ๔ ปี

๓.๓ ข้าราชการที่ออกจากราชการเพื่อไปรับราชการทหาร หากประสงค์จะเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในกระทรวง ทบวง กรมเดิมภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นจาก ราชการทหาร

๓.๔ ในกรณีที่ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถทำงานได้ และไม่เดินทางไปตาม พรบ. ข้าราชการพลเรือน ผู้มีอำนาจสามารถมีคำสั่งให้ข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควร รักษาการในตำแหน่งนั้นได้

๓.๕ ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็น ผู้บังคับบัญชามีอำนาจสั่งข้าราชการพลเรือนสามัญให้ประจำ ส่วนราชการเป็นการชั่วคราว โดยให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เดิมได้

๓.๖ ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดสั่งให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้เป็นหน้าที่ของ ก.พ. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีในการสั่งเพื่อเยียวยาและแก้ไข

๔. การเพิ่มพูนประสิทธิภาพและเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการ โดยราชการกำหนดให้มี ดังนี้

๔.๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ประพฤติตนอยู่ในจรรยาและระเบียบวินัยและปฏิบัติราชการอย่าง มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาเลื่อนเงินเดือนให้ตามควร แก่กรณี และจะให้บำเหน็จความชอบอย่างอื่นซึ่งอาจเป็นค่าชมเชยเครื่องเชิดชูเกียรติหรือรางวัลด้วยก็ได้

๔.๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ได้ถึงแก่ความตาย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ผู้บังคับบัญชา พิจารณาเลื่อนเงินเดือนให้ผู้นั้นเป็นกรณีพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณบำเหน็จบำนาญตามระเบียบ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๕. การรักษาจรรยาข้าราชการ

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการตามที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยมุ่งประสงค์ ให้เป็นข้าราชการที่ดีมีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- (๒) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
- (๓) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- (๔) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (๕) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ข้าราชการพลเรือนสามัญไม่ปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการที่มีใช่เป็นความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชา ตักเตือนนำไปประกอบการพิจารณาแต่งตั้งเลื่อนเงินเดือนหรือสั่งให้ข้าราชการผู้นั้นได้รับการพัฒนา

๖. วินัยและการรักษาวินัย

พ.ร.บ. ฉบับใหม่กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัย โดยข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๖.๑ ระดับของวินัย วินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๖.๑.๑ การไม่ปฏิบัติตนดังต่อไปนี้ ถือเป็นความผิดวินัย (ไม่ร้ายแรง) ได้แก่

- (๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม
- (๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมายกฎระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- (๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะเอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ
- (๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการโดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการหรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันที เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้นและเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม
- (๕) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้
- (๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ
- (๗) ต้องสุภาพเรียบร้อยรักษาความสามัคคี และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ ระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ
- (๘) ต้องต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน
- (๙) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ก็จะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย
- (๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน มิให้เสื่อมเสีย
- (๑๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา
- (๑๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว
- (๑๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง หรือผู้อื่น
- (๑๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ
- (๑๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
- (๑๖) ต้องไม่เป็นการกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน คล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท
- (๑๗) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกั่นแกล้งกดขี่หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ
- (๑๘) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ
- (๑๙) ต้องไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามกดขี่หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

๖.๑.๒ การไม่ปฏิบัติตนดังต่อไปนี้ ถือเป็นความผิดวินัยร้ายแรง ได้แก่

(๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

(๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง

(๕) คูหมีนเหยียดหยามกดขี่ข่มเหงหรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

(๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก

(๗) ละเว้นการกระทำหรือการ怠 ๆ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๖.๒ โทษทางวินัย มี ๕ สถาน คือ (๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน (๓) ลดเงินเดือน

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

๖.๓ การดำเนินการทางวินัยให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการกระทำผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ

๒. เมื่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุได้รับรายงาน ให้ดำเนินการหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่

๒.๑ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลให้ยุติเรื่อง

๒.๒ ถ้าเห็นว่ามีมูล แต่ความผิดนั้นไม่ใช่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบพร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว

๒.๒.๑ ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ

(๑) ภาคทัณฑ์ (๒) ตัดเงินเดือน (๓) ลดเงินเดือน ตามควรแก่กรณี

๒.๒.๒ ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิด ให้สั่งยุติเรื่อง

๓. ถ้าปรากฏว่ากรณีมีมูลอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการ ดังนี้

๔. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับกรณีที่ข้าราชการตำแหน่งต่างกัน หรือต่างกรมหรือต่างกระทรวงกันถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ข้าราชการในกรมเดียวกัน ที่อธิบดีหรือปลัดกระทรวงถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ให้ปลัดกระทรวงหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แล้วแต่กรณีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ

(๒) ข้าราชการต่างกรมในกระทรวงเดียวกันถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยร่วมกัน ให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ เว้นแต่ เป็นกรณีที่ปลัดกระทรวงถูกกล่าวหาพร้อมด้วย ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้ง

(๓) ข้าราชการพลเรือนสามัญต่างกระทรวงกัน ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน เว้นแต่ เป็นกรณีที่มีผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับสูงร่วมด้วย ให้นำนายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

๕. สอบสวน แจ้งข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา

๖. ระหว่างทำการสอบสวนอาจสั่งพักราชการ (ไม่เกิน ๑ ปี) หรือให้ออกจากราชการไว้ก่อนได้

๗. เมื่อคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการเสร็จ ให้รายงานผลการสอบสวนและความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา

๗.๑ ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา ให้สั่งยุติเรื่อง

๗.๒ ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหา แต่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน ตามควรแก่กรณี ในกรณีมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่สำหรับการลงโทษภาคทัณฑ์ให้ใช้เฉพาะ

กรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อย ในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรลดโทษจะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

๗.๓ ถ้าเห็นว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกแล้วส่งเรื่องให้ อ.ก.พ. จังหวัด อ.ก.พ. กรม หรือ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาสังกัดอยู่ เมื่อ อ.ก.พ. ดังกล่าวมีมติเป็นประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น

๘. เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษหรือสั่งยุติเรื่อง หรืองดโทษแล้ว ให้รายงาน อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งผู้ถูกดำเนินการทางวินัยสังกัดอยู่ เพื่อพิจารณาหากเห็นว่าการดำเนินการทางวินัยเป็นการไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม หากมีมติเป็นประการใดให้ผู้บังคับบัญชาสั่งหรือปฏิบัติให้เป็นไปตาม อ.ก.พ. กระทรวง

๗. การอุทธรณ์

๗.๑ การอุทธรณ์ทุกสถานหรือถูกสั่งให้ออก มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายใน ๓๐ วัน

๗.๒ เมื่อ ก.พ.ค. พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ภายใน ๑๒๐ วัน แล้วให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน

๗.๓ ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายใน ๙๐ วัน

๗.๔ กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์อาจถูกคัดค้านได้ ถ้ารู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษหรือการถูกสั่งให้ออกจากราชการ/มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษหรือการถูกสั่งให้ออกจากราชการ/มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้อุทธรณ์/เป็นผู้กล่าวหาหรือเป็นหรือเคยเป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษหรือสั่งให้ออกจากราชการ/เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยหรือการสั่งให้ออกจากราชการที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ/มีความเกี่ยวพันทางเครือญาติหรือทางการสมรสบุคคลข้างต้นอันอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์

๘. การร้องทุกข์ การร้องทุกข์ทำได้เมื่อ ข้าราชการมีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนของผู้บังคับบัญชา โดยให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปตามลำดับ การร้องทุกข์ที่เหตุเกิดจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่ขึ้นตรงปลัดกระทรวง รัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค.

ในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้ ก.พ.ค. มีอำนาจไม่รับเรื่องร้องทุกข์ ยกคำร้องทุกข์ หรือมีคำวินิจฉัยให้แก่ไขหรือยกเลิกคำสั่ง และให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้ร้องทุกข์หรือให้ดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

๙. การคุ้มครองระบบคุณธรรม ในกรณีที่ ก.พ.ค. เห็นว่า กฎระเบียบหรือคำสั่งใดที่ออกและมุ่งหมายให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่สอดคล้องกับระบบคุณธรรม ให้ ก.พ.ค. แจ้งให้หน่วยงานหรือผู้ออกกฎระเบียบหรือคำสั่งดังกล่าวทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขหรือยกเลิกตามควรแก่กรณี

๑๐. การออกจากราชการ

๑๐.๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการเมื่อตาย พ้นจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการลาออกจากราชการและได้รับอนุญาตให้ลาออก ถูกสั่งให้ออก และ ถูกสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก

๑๐.๒ ข้าราชการเมื่ออายุครบหกสิบปีบริบูรณ์ในสิ้นปีงบประมาณและทางราชการมีความจำเป็นที่จะให้รับราชการต่อไป เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในทางวิชาการหรือหน้าที่ที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว จะให้รับราชการต่อไปอีกไม่เกิน ๑๐ ปีก็ได้ (เฉพาะตำแหน่งวิชาการระดับเชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิ/ทั่วไปอาวุโสและทักษะพิเศษ)

๑๐.๓ ข้าราชการประสงค์จะลาออกจากราชการ ให้ยื่นหนังสือขอลาออกล่วงหน้าก่อนวันขอลาออกไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ยับยั้งได้ ๙๐ วัน

๑๐.๔ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญ เหตุทดแทน โดยมีได้มีความผิดใด ด้วยเหตุดังต่อไปนี้

๑๐.๔.๑ เมื่อข้าราชการเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ

๑๐.๔.๒ เมื่อข้าราชการสมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ

๑๐.๔.๓ เมื่อข้าราชการขาดคุณสมบัติ

๑๐.๔.๔ เมื่อทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่ง

๑๐.๔.๕ เมื่อข้าราชการไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพได้

๑๐.๔.๖ ถูกสอบสวนวินัยร้ายแรง ไม่มีความผิด แต่มีมลทินมัวหมอง

๑๐.๔.๗ ต้องคำสั่งจำคุก

๑๐.๕ การออกจากราชการของข้าราชการที่ต้องโปรดเกล้าฯ ให้นำความกราบบังคมทูลฯ เพื่อมีพระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง

ข้าราชการพลเรือนในพระองค์

การแต่งตั้งและการให้ข้าราชการพลเรือนในพระองค์พ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเกี่ยวกับบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่ทั้งนี้ ต้องไม่กระทบต่อพระราชอำนาจ หรือจะกำหนดให้นำกฎเกณฑ์ของข้าราชการพลเรือนสามัญทั้งหมดหรือบางส่วนมาใช้บังคับ หรือจะกำหนดให้แตกต่างจากที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

อ้างอิง

<https://www.ocsc.go.th>

<https://www.lertchaimaster.com>

- ๑๕ -

ภาคผนวก